

**УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА У СПРИЯННІ ЯКІСНІЙ
САМОПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ДО ІСПИТІВ**

**THE ROLE OF THE UNIVERSITY LIBRARY IN PROMOTION OF QUALITY
SELF-TRAINING OF MEDICAL STUDENTS FOR THE EXAMS**

Киричок Ірина Василівна

директор Наукової бібліотеки

Харківського національного медичного університету

Красюкова Оксана Олександрівна

заступник директора Наукової бібліотеки

Харківського національного медичного університету

Гаєва Наталя Дмитрівна

учений секретар Наукової бібліотеки

Харківського національного медичного університету

Kyrychok Iryna, Director of the Scientific Library KNMU

Krasyukova Oksana, Vice director of the Scientific Library KNMU

Gayeva Natalya, Academic secretary of the Scientific Library KNMU

Анотація: У роботі висвітлено питання організації самостійної роботи студентів-медиків з метою підготовки до єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) та Міжнародного іспиту з основ медицини – IFOM бібліотекою медичного вишу. Визначено пріоритетні напрями її роботи щодо надання студентству можливостей аналізувати самостійне навчання, знаходити додаткові засоби засвоєння матеріалу, реалізовувати творчі ідеї, організовувати інтелектуальне дозвілля тощо.

Ключові слова: медична освіта в Україні, підвищення якості медичної освіти, бібліотека медичного вишу, самостійна робота студента-медика, самопідготовка, Міжнародний іспит з основ медицини (IFOM), іспит з англійської мови професійного спрямування.

Abstract: The paper deals with the issue of organizing of medical students independent study in order to prepare for the Unified State Qualification Exam and the

International Examination in the Fundamentals of Medicine – IFOM by university library. Priority work directions on giving the opportunities for students to analyze self-study, find additional means of learning, implement creative ideas, organize intellectual leisure and more are determined.

Key words: *medical education in Ukraine, improving the quality of medical education, medical university library, medical student self-study, self-education, International Examination in the Fundamentals of Medicine – IFOM, professional English exams.*

У сучасному світі розвиток медичної науки вимагає від лікарів постійного навчання й самовдосконалення, вміння аналізувати дедалі більший обсяг знань і застосовувати їх у своїй лікарській практиці.

Невід’ємною складовою трансформації системи охорони здоров’я в Україні є системні зміни в медичній освіті. Адже реформа системи охорони здоров’я створює нові вимоги до формування спеціалістів нового типу, які повинні не тільки досконало володіти спеціальністю, а й мати навички комунікабельності, ділового спілкування, вміти адаптуватись до нових змін, розбиратись у питаннях страхування, економіки та юриспруденції тощо. Тому, щоб відбулась якісна реформація охорони здоров’я в країні, медичним вишам необхідно готувати конкурентоспроможних фахівців медичної галузі. А відтак, повинні відбуватись якісні зміни й в процесі підготовки майбутніх лікарів.

У 2018 році викладено Стратегію розвитку медичної освіти в Україні, яка розрахована на найближче десятиріччя, окреслює завдання для реалізації головних принципів трансформації медичної освіти, а саме: головною цінністю медичної систем є люди – пацієнти, медики; лікарі мають бути фаховими, етичними й вмотивованими; якість підготовки фахівців превалює над кількістю; базою медичній освіті слугують новітні досягнення медичної науки; автономія університетів – це, перш за все, відповідальність і підзвітність суспільству, таким чином, медицина базується на доказах і досягненнях [1].

Перші кроки вже запроваджено: вимоги до вступників на лікарські спеціальності стають вищими – підвищено прохідний бал на медичні спеціальності, який становить 150, змінюється оцінювання якості знань студентів – запроваджено єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ), до якого з 2019 року включено Міжнародний іспит з основ медицини (IFOM) та Іспит з англійської мови професійного спрямування; посилюється боротьба з усіма формами академічної недоброчесності; у подальшому – навчальні програми мають укладатися на основі міжнародних рекомендацій. Адже вітчизняні студенти мають навчатися за освітніми програмами, які співвідносяться з програмами розвинутих країн, проходити стажування в закордонних медичних університетах та установах. Тож запроваджені новації в оцінюванні результатів навчання студентів та зміни у механізмах безперервного професійного розвитку лікарів разом з вимогами при вступі до університету покликані створити нову професійну спільноту лікарів, які матимуть знання, навички й принципи на вимогу сучасності, насамперед, орієнтованих на інтереси пацієнта.

Підвищення якості медичної освіти – справа всієї академічної спільноти – і викладачів, і студентів, і керівництва, і, безперечно, бібліотеки.

Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ) забезпечує документно-інформаційний супровід навчально-виховного процесу та науково-дослідної діяльності університету шляхом створення й розширення доступу до традиційного й цифрового контенту, проводить культурно-просвітницьку та виховну роботу й сприяє поширенню знань серед молоді. В університеті реалізується Комплексна програма з підвищення інформаційної культури співробітників та студентів, яка передбачає поетапне підвищення інформаційної культури відповідно до рівня компетентності слухачів. Заходи проводяться Науковою бібліотекою за підтримки кафедр, наукового відділу університету, відділу аспірантури та ін.

Безперечно, бібліотека університету в умовах сьогодення має миттєво реагувати на зміни, що відбуваються в системі медичної освіти, і тому чітко визначати пріоритетні напрями своєї роботи. Зважаючи на вимоги часу, НБ ХНМУ визначила першочергові кроки, а саме:

По-перше, створення в університетській бібліотеці комфортних умов для самостійної роботи студентів. У 2018 році був реалізований масштабний проект щодо реорганізації простору Наукової бібліотеки. Створений оновлений сучасний інформаційно-бібліотечний комплекс, оснащений комп'ютерною й копіювальною технікою, мультимедійними засобами тощо, який на сьогоднішній день являє собою сучасне, комфортне та популярне серед користувачів місце «студентських активностей». Проводячи аналіз роботи Наукової бібліотеки, треба зазначити, що самостійна робота студентів в бібліотеці – це не тільки підготовка до того чи іншого курсу або дисципліни згідно з навчальним планом університету. Бібліотека надає можливість студентству проводити аналіз самостійного навчання та знаходити інші додаткові засоби засвоєння матеріалу, реалізовувати творчі ідеї, організовувати інтелектуальне дозвілля та ін. Серед таких засобів, започаткованих саме студентами за організаційно-методичної допомоги бібліотеки, – проведення різноманітних заходів, які сприяють кращому засвоєнню освітньої програми, аналізу та вивченню додаткової інформації, серед яких:

- клуб «Що? Де? Коли?» – інтелектуальні ігри;
- «Case Room» – розгляд різноманітних випадків хвороб з метою поглиблення й розвитку клінічного мислення у майбутніх лікарів;
- проект «15*4 KhNMU» – підготовка й проведення 4-х лекцій по 15 хвилин за визначеною темою;
- «MedTechnology» – розгляд інноваційних технологій в медицині;
- «IEng-Speaking Club» – набуття навичок спілкування та покращення розмовної англійської мови за професійним спрямуванням й підготовка до іспитів;

- «KROK-1, KROK-2: tutorial» – підготовка до ліцензійних іспитів в медичних вишах;
- різноманітні студентські медичні турніри, квести, майстер-класи, семінари-презентації тощо.

По-друге, формування інформаційних ресурсів бібліотеки з урахуванням всіх вимог до новітніх тенденцій сучасної освіти. Серед таких тенденцій є впровадження в освітній процес навчання з допомогою електронних засобів, використання елементів онлайн-освіти – eLearning. Згідно Постанови Кабміну від 28 березня 2018 року № 334 [2] внесені зміни до атестації здобувачів ступеня вищої освіти магістр галузі знань «22 Охорона здоров'я», включаючи складання Міжнародного іспиту з основ медицини – IFOM та Іспиту з англійської мови професійного спрямування [3].

IFOM розроблений Національною радою медичних екзаменаторів Сполучених Штатів Америки (National Board of Medical Examiners – NBME), що являє собою найавторитетнішу у світі атестаційну раду, незалежну, некомерційну організацію, яка надає послуги в оцінюванні якості фахівців медичної галузі.

У липні 2019 року вперше студенти всіх медичних вишів і медичних факультетів класичних університетів України під керуванням Центру тестування при МОЗ України складали IFOM. Іспит проводився у вишах одночасно і здійснювався в онлайн режимі впродовж 4-х годин, оцінку знань здійснювала NBME. В ХНМУ іспит відбувся в тому числі й у приміщеннях оновленого інформаційно-бібліотечного комплексу, де співробітники Наукової бібліотеки були технічними кураторами для прокторів, викладачів і студентів.

З метою сприяння підготовці студентів до Міжнародного іспиту ще на початку 2018/2019 навчального року Наукова бібліотека виступила з ініціативою придбати доступ до програми USMLE-Rx компанії MediQ Learning (США, Каліфорнія). Для цього разом з Навчально-науковим інститутом якості освіти ХНМУ попередньо були організовані зустрічі з представниками кафедр

університету для ознайомлення з даним ресурсом. Організовано пробне тестування програми, в якому приймали участь студенти університету англomовної форми навчання. Тестування відбувалось в приміщенні Наукової бібліотеки. Співробітники бібліотеки забезпечили дотримання умов проведення тестування та надавали консультативну допомогу студентам і викладачам. Все це сприяло позитивному рішенню з боку керівництва щодо придбання програми тестів USMLE/IFOM.

Програма USMLE-Rx надає доступ до понад 2 тисячі тестових завдань різного рівня складності, інтегрованих з First Aid for the USMLE Step-1, 10 тисяч флеш-карт з викладенням теоретичного матеріалу, навчальних відеофільмів за різними темами, 600 ілюстрацій і таблиць тощо. Студенти мають можливість відслідковувати прогрес навчання персонально, ознайомитись з логічною побудовою тестів, тренувати своє клінічне мислення й за допомогою флеш-карт перевіряти власні теоретичні знання з певної теми, вивчати та перевіряти засвоєний матеріал за допомогою запитань та розгорнутих пояснень. Робота з програмою тестів USMLE/IFOM відтворює проходження ліцензійного іспиту Step-1 та Step-2, отже дає можливість суб'єкту навчання набути навичок, необхідних для успішного проходження іспиту. Таким чином, університетська бібліотека стала координатором цього проекту, щодня проводить навчання студентів і викладачів щодо користування базою тестів, слідує за статистикою використання програмного продукту, допомагає користувачам у будь-яких питаннях самопідготовки тощо.

Особлива увага приділяється формуванню фонду друкованих матеріалів для забезпечення підготовки до міжнародного іспиту IFOM. В читальному залі Наукової бібліотеки студенти та викладачі мають змогу працювати з друкованими посібниками з тестування Step-1, Step-2, Step-3 (видавництво Kaplan Medical, New York) та Step 1, Step 2 First Aid – перша допомога у навчанні (видавництво McGraw-Hill, New York).

Бібліотека університету є дієвим центром для формування у студентів розуміння необхідності набуття навичок якісної самоосвіти, яка спрямована на базування й вивчення міжнародного досвіду.

Третє, запорукою ефективної діяльності Наукової бібліотеки в умовах змін є не тільки наявність комфортних, сучасних приміщень та ресурсів в бібліотеці, а й висококваліфікованих фахівців, здатних оперативно реагувати на зміни реалій сьогодення. Фахівців, які мають бажання підвищувати свою кваліфікацію, організовувати власну самоосвіту. Так, вже сьогодні надати кваліфікаційну консультативну допомогу користувачеві неможливо без опанування новітніх інформаційних технологій. Враховуючи тенденцію до активної інтеграції освіти в міжнародне освітнє середовище, що передбачає перш за все вивчення міжнародного досвіду, важко собі уявити можливість здійснення цього напряму без володіння англійською мовою.

Таким чином, медична освіта повинна забезпечити високоякісну підготовку студентів, інтегровану у міжнародне освітнє середовище, і стати важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я та реалізації соціальних пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню нашої країни.

Зі зростанням вимог до якості освіти зростають вимоги й до кваліфікаційних компетентностей працівників бібліотеки. Адже Наукова бібліотека ХНМУ повинна залишатися в структурі університету таким підрозділом, без якого неможливе його органічне функціонування, здійснюючи свою основну функцію – забезпечувати інформаційний супровід освітнього та наукового процесів університету й таким чином сприяти якісній освіті фахівців медичної галузі.

Список літератури

1. Стратегія розвитку медичної освіти в Україні [Електронний ресурс] / Міністерство охорони здоров'я України. – 40 с. – Режим доступу : https://moz.gov.ua/uploads/1/8475-medicaleducation_analytics.pdf.
2. Порядок здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів вищої освіти магістр за спеціальностями галузь знань «22 Охорона здоров'я» : Постанова Кабміну від 28 березня 2018 року №334. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334-2018-п>. – Назва з екрану.
3. Про затвердження Графіка проведення Єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр та тестових екзаменів ліцензійних інтегрованих іспитів для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, бакалавр та молодший спеціаліст галузі знань «22 Охорона здоров'я» у 2019 році : Наказ МОЗ України від 11.09.2018 р. №1647. – Режим доступу : <https://www.testcentr.org.ua/docs/MoH/MoH-2018.09.11-1647.pdf>. – Назва з екрану.